

SocialdepartementetInspektionen för vård och omsorg
Box 45184
104 30 Stockholm

Uppdrag till Inspektionen för vård och omsorg att analysera samband mellan patientsäkerhet, kompetensförsörjning och arbetsmiljö i hälso- och sjukvården

Regeringens beslut

Regeringen ger Inspektionen för vård och omsorg (IVO) i uppdrag att analysera samband mellan arbetsmiljö, patientsäkerhet och kompetensförsörjning i hälso- och sjukvården. Myndigheten ska identifiera patientsäkerhetsrisker kopplade till arbetsmiljö samt redovisa hur myndigheten, inom ramen för sin tillsyn, kan bidra till ett mer förebyggande och systematiskt arbete hos vårdgivare och huvudmän kopplat till arbetsmiljö.

Inom ramen för uppdraget ska myndigheten samverka med Socialstyrelsen som har ett uppdrag att etablera ett forum för dialog och samverkan på nationell nivå för frågor som rör arbetsmiljön i hälso- och sjukvården (S2026/01335).

Myndigheten ska föra dialog med och inhämta kunskap och erfarenheter från relevanta myndigheter, Sveriges kommuner och Regioner (SKR), kommuner och regioner, privata utförare och professionsföreningar.

IVO ska senast den 31 maj 2027 lämna en delredovisning av uppdraget och senast den 31 maj 2028 lämna en slutredovisning av uppdraget och resultaten till Regeringskansliet (Socialdepartementet). Redovisningen av uppdraget ska hänvisa till diarienumret för detta beslut.

Ärendet

I aktuella myndighetsrapporter från Arbetsmiljöverket och Försäkringskassan konstateras långvariga brister i bl.a. hälso- och sjukvården.

Enligt Arbetsmiljöverkets tillsynsrapport om organisatorisk arbetsmiljö inom sjukvården som publicerades i november 2025 är de vanligaste bristerna kopplade till hög arbetsbelastning samt en obalans mellan krav och resurser. I Försäkringskassans årliga lägesrapport 2026 framkommer att sjukskrivningar p.g.a. stressrelaterad psykisk ohälsa ligger kvar på höga nivåer inom sjukvården. Att en majoritet av de anställda i hälso- och sjukvården är kvinnor gör dessutom frågan om en god arbetsmiljö till en viktig jämställdhetsfråga.

Hälso- och sjukvården står inför stora utmaningar med brist på personal med rätt kompetens. En god arbetsmiljö hänger till stora delar ihop med en välfungerande kompetensförsörjning. Myndigheten för vård- och omsorgsanalys fastslår i sin analysplan för 2026 att det finns flera förbättringsområden när det gäller kompetensförsörjningen i hälso- och sjukvården. Det gäller exempelvis planering och åtgärder för att rekrytera och behålla kompetens men också behovet av att använda vårdpersonalens tid och kompetens på ett mer effektivt sätt.

Den upplevda obalansen mellan krav och resurser grundar sig, enligt Arbetsmiljöverkets tillsynsrapport från 2025, bl.a. i att arbetsmiljön på akutsjukhusen i olika grad kan präglas av stress, hög arbetsbelastning och överbeläggningar. För lite eller för hög omsättning av personal, långa arbetspass utan möjlighet att återhämta sig är kända utmaningar som sjukvården kan behöva hantera. För lite stöd och förståelse från chefer och ledning är ytterligare en faktor till bristande arbetsmiljö i hälso- och sjukvården. Inom primärvården utgör ett ökat inflöde av patienter, bristande kompetensutveckling och ständiga organisationsförändringar exempel på förklaringsfaktorer bakom bristande arbetsmiljö.

Mot bakgrund av den ansträngda arbetsmiljön i hälso- och sjukvården har sjukvårdsministern under våren 2026 sammankallat professionsföreningar, regionledningar företrädare för privata utförare, SKR, forskare samt myndighetsföreträdare till en mötesserie för att kraftsamla kring arbetsmiljön i hälso- och sjukvården.

Utifrån vad som framkommit i mötena drar regeringen slutsatsen att fördjupad samverkan i arbetsmiljöfrågan behövs.

Regeringen uppdrar därför åt Socialstyrelsen (S2026/01335) och Myndigheten för vård- och omsorgsanalys (S2026/01344), att, inom sina respektive uppdrag, intensifiera arbetet kopplat till arbetsmiljö i hälso- och sjukvården.

Mot den bakgrunden får IVO i uppdrag att analysera och belysa hur patientsäkerhet och vårdens funktion kan påverkas av risker och brister i arbetsmiljön. Dessutom ska myndigheten redovisa riskområden samt utveckla sina tillsynsmetoder utifrån det.

Regeringen beräknar att avsätta medel för uppdraget för åren 2027–2028 under förutsättning att riksdagen anvisat medel för ändamålet.

På regeringens vägnar

Elisabet Lann

Josefin Hågvide

Kopia till

Statsrådsberedningen, SAM
Finansdepartementet, BA
Arbetsmarknadsdepartementet, ARM
Socialstyrelsen
Myndigheten för vård- och omsorgsanalys
Arbetsmiljöverket
Försäkringskassan
Sveriges Kommuner och Regioner